

Bjørn

Innholdsfortegnelse

Bjørn

Publisert 06.04.2018 av Miljødirektoratet

På midten av 1800-tallet fantes det rundt 4000-5000 brunbjørner i Skandinavia. Omtrent 3000 av dem levde i Norge – de fleste i Telemark, Agder og på Nord-Vestlandet. I dag finnes bjørnen hovedsakelig i grenseområdene mot Sverige, Finland og Russland.

Det finnes små forekomster av brunbjørn i Hedmark, Trøndelag og Passvik som er et resultat av innvandring fra relativt store bestander i Sverige, Finland og Russland. Dette bildet er tatt ved utlagt åte. Foto: Bård Bredesen, Naturarkivet.no

Denne bjørnen er fotografert i vill tilstand på grensen mellom Finland og Russland. Foto: Bård Bredesen, Naturarkivet.no

Bjørn fotografert i et skog- og myrlandskap på grensen mellom Finland og Russland. Foto Bård Bredesen, naturarkivet.no

Typiske spor etter bjørn langs en elvebredd. Foto: Bård Bredesen, Naturarkivet.no

Bjørnemøkka viser at dyret spiser mye bær om høsten. Overvåking av bjørnebestanden er krevende. For å få bedre oversikt samles bjørnemøkk og bjørnehår inn for DNA-analyser. Ved hjelp disse analysene får vi informasjon om kjønn og individ. Ut fra informasjon om hvor store områder binner bruker, og alderssammensetningen hos bjørnebestanden kan forskerne anslå hvor mange familiegrupper av bjørn vi har. Foto: Bård Bredesen, naturarkivet.no

TILSTAND

Bestandsmålet for bjørn ikke oppnådd

Stortinget har bestemt at det skal fødes 13 ungekull i Norge hvert år. Rovdata har beregnet at det ble født sju bjørnekull i 2017.

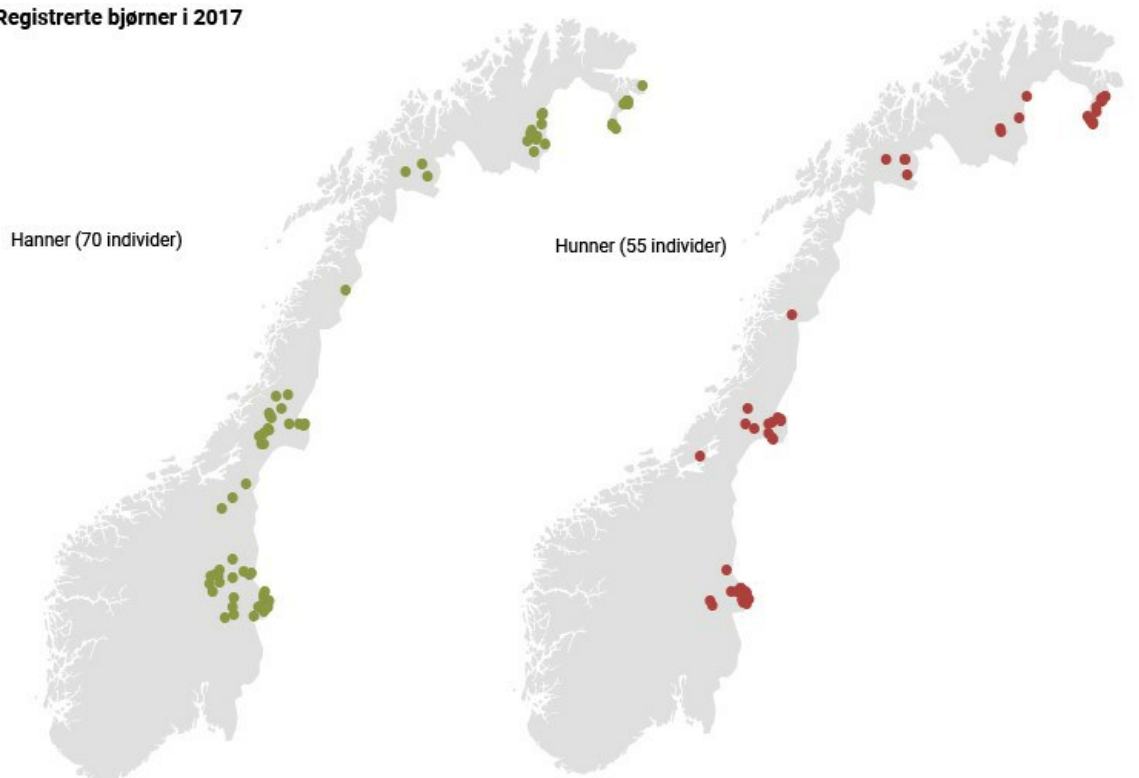
Bjørnekullene beregnes ut fra DNA-analyser av ekskrementer og hår, fordi det er svært vanskelig å registrere bjørnunger ute i naturen. Binnene forlater hiet seint om våren med ungene, ofte etter at snøen er borte. Det kan også være vanskelig å avgjøre hvilket år ungene er født.

125 bjørner i Norge i 2017

I 2017 viste DNA-analysene at det var minst 125 bjørner i Norge. 55 av dem var hunner og 70 var hanner. Fordi det er vanskelig å registrere alle bjørnene, trenger vi en systematisk innsamling gjennom flere år for å få god oversikt over bjørnebestanden i Norge. Grafen under viser utviklingen i bjørnebestanden i Norge de siste årene.

Kartene under viser hvor de ulike bjørnene ble registrert i Norge i 2017, og gir samtidig et godt bilde av utbredelsen av bjørn i Norge.

Registrerte bjørner i 2017

Kilde: Rovdata 2018, miljøstatus.no

To ulike bjørnebestander

Bjørnene som lever i Norge hører til to ulike bestander:

- i Finnmark er bjørnen en del av en norsk/finsk/russisk bestand
- i andre deler av landet stammer bjørnen fra en felles skandinavisk bestand

I Norge er binner nesten utelukkende blitt registrert i grenseområdene mot Sverige, Finland og Russland. Unge hannbjørner kan derimot vandre langt og dukke opp hvor som helst på fastlandet i Norge.

PÅVIRKNING

Jakt utryddet nesten bjørnen i Norge

I 1850-60 ble det skutt 200-300 bjørn per år i Norge. Intens jakt både i Norge og Sverige førte til at bjørnebestanden tidlig i forrige århundre nesten var utryddet i størsteparten av området. I Norge varte en skuddpremieordning for bjørn fram til 1932.

Brunbjørnen er kategorisert som sterkt truet på den norske rødlista.

TILTAK

Fredet i 1973

I 1932 ble bjørnen fredet i hi-perioden om vinteren. I 1973 ble den totalfredet i Norge.

Bjørn er oppført på Bern-konvensjonens liste over ville dyr i Europa som skal beskyttes mot jakt og fangst. Bjørnen er også ført opp i CITES-konvensjonen, som regulerer den internasjonale handelen med truede ville dyr og planter.

Kartet viser forvaltningsområder for bjørn. Klikk deg rundt i kartet for å utforske nærmere.

Lisensfelling og skadefelling

I dag felles bjørn gjennom lisens- og skadefelling. Målet er å stanse eller forhindre skader på bufe eller tamrein.

Lisensfelling er det viktigste tiltaket for å regulere bjørnebestanden i områder hvor det er fastsatt at vi ikke skal ha årlige ungekull av bjørn. Det vil si at det åpnes for felling av et bestemt antall bjørner.

I slike områder vil også terskelen for skadefelling av enkelte bjørner som tar sau eller rein, være lav.

Overvåking av bjørnebestanden

Bjørnebestanden overvåkes hovedsakelig gjennom at bjørneekskremer og bjørnehår samles inn og analyseres for DNA. Overvåkingen blir utført gjennom det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt, hvor Rovdata er ansvarlig. Overvåkingen sikrer detaljert informasjon og kunnskap om geografisk utbredelse av bjørn og størrelsen på bestanden.

Arbeidet med DNA-analyser i registreringsarbeidet startet som et prosjekt i 2006. Elgjegere og Statens naturoppsyn samlet da inn ekskremer fra bjørn. Fra 2009 ble prosjektet utvidet til årlige innsamlinger og analyser av ekskremer og hårprøver over hele landet.

› Se brosjyre om innsamling av bjørneekskremer til DNA analyser

DNA-analysene gjør det mulig å slå fast hvilken bjørn prøven stammer fra og hvilket kjønn den har. Vi kan også finne ut hvor store områder binner bruker og alderssammensetning i bjørnebestanden, Denne informasjonen blir brukt til å beregne hvor mange kull med bjørnunger som mest sannsynlig er født i Norge hvert år.

Det er Rovdata som gjør beregningene og publiserer overvåkingsresultatene i april hvert år.

› Les mer om overvåking av bjørn hos rovdatab.no

Bjørn

>

- Finnes over store deler av Nord-Amerika, Europa og Nord-Asia.
- Ligger i hi om vinteren, i mellom 5-7 måneder. Under vintersøvnen senkes pulsen og bjørnen reduserer forbrenningen. Bjørnen kan godt våkne opp i løpet av vinteren og bevege seg før den legger seg for å sove videre.
- Veier 100-350 kg og blir inntil 2,8 meter lang, mankehøyde inntil 1,5 meter.
- Lever i inntil 30 år.
- Lever av planter, bær, insekter, elg, rein, sau.

